

(50. Actus mere internos, nec Summus Pontifex, nec episcopi reservandos sibi unquam censuerunt. *Ibid.*, cap. 5, § 5.

(51. Regulares non solum reservare prohibentur alia crimina, quam quæ in decreto Clementis VIII definiuntur, sed nec possunt alia ab iis diversa crimina illigare censura reservata, ut et firmat Bened. XIV, ex decr. quodam sac. cong. Episc. et Regular. *Ibid.*, § 5.

(52. Alia, *Vide* verb. APPROBATIO, verb. CONFESSARIUS, verb. JUBILÆUM, verb. MONIALES, art. 3, a n. 9 et 23, et art. 5, n. 81; verb. NOVITIUS, verb. REGULARIS PRÆLATUS, verb. REGULARES.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(53. In hoc articulo auctor multa ex laxioribus casuistis excerpit, quæ ad Christianæ ethices normam nullo modo sustineri posse, censore animadvertunt, quare quæ a num. præsertim 31 usque ad 53 adducuntur, ea non sunt passim admittenda, sed ii consulendi auctores, qui rem exactius tractarunt, ut Antoine, Franzoja, etc. *Vide* quæ diximus in *Additione* ad verb. CONFESSARIUS, art. 1.

RESPONSIO AUCTORIS.

(54. Ast tradita *ibi* a me sunt suffulta et ratione, et auctoritate classicorum auctorum; imo aliquorum, qui sua opera typis tradiderunt Romæ, ut inter alios Matthæucius noster, in *Cautela confessarii*, editionis Romanæ, cum solitis sine ulla censura revisionibus et approbationibus, ut *ibi* videre est *locis a me citatis*, et iste certe non est laxior casuista. Et Antoine, ad quem theologus lectores amandat, in tract. *De pœnit.* art. 2, *De casibus reservatis*, quæst. 5. « An sacerdos approbatus carens potestate absolvendi a reservatis, possit aliquando directe absolvere a non reservatis, et indirecte a reservatis? ». Circa hoc duplex est sententia. Prima, quæ est communis, docet, id posse in duobus casibus. Primo, si pœnitens inculpate oblitus est aliquod reservatum, vel si bona fide illud confiteatur sacerdoti non advertenti esse reservatum.... Unde merito censetur Ecclesiam tunc dare potestatem absolvendi directe a non reservatis, et indirecte a reservatis, cum ofere postea reservata confitendi sacerdoti habenti potestatem in illa. Quam sententiam sanctus Carolus tenendam proponit in sua diœcesi, in qua proinde dat hanc potestatem; volunt autem, episcopos censi eandem potestatem concedere hoc ipso, quod non contradicunt sententiæ communi id asserenti, quam ignorare nequeunt. Secundo, si sacerdos, habens reservata, nequeat omittere celebrationem sacri sine gravi scandalo, nec adsit confessarius habens potestatem in reservata; quia cum quilibet sibi peccati mortalis conscius teneatur confessionem præmittere communioni: credibile non est Ecclesiam sic instituisse reservationem, ut tunc a peccatis absolvi nequeat, directe quidem a non reservatis, et indirecte a reservatis, malleque eum cum incerta contri-

tionem non confessum celebrare, quam confessionem communioni præmittere... Secunda sententia negat, in ullo casu extra mortis periculum posse; quia peccata non reservata remitti nequeunt sine reservato; nam unum mortale sine alio remitti non potest, » etc., et pergit probare argumentis, quibus utuntur patroni secundæ sententiæ. Unde cum clarissimus P. Antoine asserat expresse, quod prima sententia, quæ est illa mea, communis est, et eandem tenendam in sua diœcesi mandat sanctus Carolus; hinc habes, erudite lector, quid in his sit sentiendum.

Novæ additiones.

(55. * Quæstiones, quas Lucius noster in articulo proponit, accurate versat Seraphinus Maria Maccarinelli ord. Præd. tunc adversus hæreticam pravitatem in civitate ac diœcesi Cremensi inquisitor generalis, deinde sanctæ Romanæ et universalis inquisitionis commissarius generalis, in opere, cui titulus: *Exercitationes theologico-morales in censuras et casus, quorum absolutio in Brixiana Ecclesia jure peculiari episcopo reservatur, Mediolani 1754.* Exercitatione 1, *De reservatione universim*, in qua exercitatione has regulas cap. 1, et tribus proximis statuit: I. Reservatio afficit confessarios, non vero pœnitentes reservatorum casuum, aut censurarum reos. II. Reservatio eos solos et omnes afficit confessarios, qui jurisdictionem habent aut exercent cum dependentia a prælato legem reservationis ferente. III. Reservatio non est vere pœna ecclesiastica, licet aliquam consequenter afferat rationem pœnæ. IV. Reservatio non est sumenda late, metaphorice et improprie, sed stricte et proprie; dummodo tamen non sumatur duntaxat nimium stricte, nimium proprie et præcipue, et in toto rigore. V. Reservatio non est trahenda ad consequentiam. VI. Investigatio finis, sive motivi, quo legislator in lege reservante ferenda motus fuit, utilis quidem interdum esse potest ad legem ipsam rite interpretandam; sed frequentius tamen evadit inutilis, imo vero et aliquando periculosa, et nonnunquam temeraria. VII. Statutum quo episcopi in suis singuli diœcesibus reservationem statuunt (ut apud nos tabula nostra reservatorum) est statutum de se perpetuum, semper duraturum, et vim obligandi habens etiam post mortem ejusdem episcopi reservantis, nisi ab eo, aut illius successore fuerit revocatum. VIII. Omnes et singulæ excommunicationes in tabula nostra late sunt excommunicationes majores; omnes et singulæ suspensiones, sunt suspensiones integræ et totales; ambo interdita, sunt tantummodo personalia. Universim omnes censuræ tabulæ nostræ sunt late sententiæ. IX. In reservationibus saltem episcopalibus, reservata censura, non intelligitur reservatus casus sive delictum, contra quod censura lata est; nec vicissim, reservato casu, intelligitur reservata censura, si qua illi casui adnexa est; nisi legislator reservans aliter in lege reservante sta-

tuerit. X. In reservationibus saltem episcopalibus, præsertim ubi censura et casus diversis sub titulis reservantur (ut fit in tabula nostra), contingere potest ut unum, idemque crimen multiplici simul reservationi episcopali subdatur, et aliquando etiam multiplici censuræ. XI. In reservationibus saltem episcopalibus, sublata per legitimam absolutionem censura reservata, vel ea propter aliquam causam excusantem non contracta, nulla superest reservatio; nisi aliunde etiam casus ipse, sive crimen, contra quod censura illa lata est, se solo reservatione teneatur. XII. Quidquid peccatum ita imminuit, ut illud reddat tantum veniale, excusat quoque a censura contra idem peccatum lata. XIII. Impotentia excusat a censura. XIV. Metus gravis excusat a contrahendis censuris. XV. Ignorantia aliquando quidem a contrahenda censura excusat, non tamen semper. XVI. Dubium pœnæ aut facti circa censuram a censura ipsa non excusat, si revera lata lex sit censuram inferens, aut factum sit ejus speciei, quæ sub censuræ pœna prohibetur. XVII. Conscientia erronea non inducit censuram, ubi censura lata non est. XVIII. Sola ætas impubertatis non excusat impuberes a contrahenda censura, præsertim loquendo de censuris latis in tabula nostra reservatorum. XIX. Sola ratio sexus aut status neminem eximit a censuris contrahendis. XX. Existencia subditi extra diœcesim episcopi eundem subditum *ibi* peccantem excusat a contrahenda censura, præsertim ex latis in tabula nostra reservatorum. XXI. Extranei, peregrini, vagi, alique similes homines peccantes intra diœcesim episcopi contrahunt censuras statuto episcopali latis. XXII. Peccata venialia non sunt obnoxia reservationi. XXIII. Peccata mere interna reservationi non subduntur. XXIV. Ne peccata quidem externa reservationi subduntur, quantumvis magna sit interior animi malitia, nisi etiam malitia externi actus tanta sit, ut actus ipse externus mortale peccatum præ se ferat. XXV. Ne exterior quidem mortaliter gravis malitia peccati peccatum ipsum reddit reservatum, nisi ea exterior gravis malitia pertineat ad eam speciem peccati, quæ in lege reservante exprimitur. XXVI. Nullum peccatum quantumvis mortale, externum, etc., reservationi subditum est, nisi *materialiter* simul et *formaliter* sit ejus speciei, quæ in lege reservante exprimitur. XXVII. Reservationi non est obnoxium peccatum, nisi completum sit, et consummatum in ea specie, quæ per legem reservantem exprimitur; dummodo tamen legislator reservationem ferens aliud non præceperit. XXVIII. Nullum peccatum, quantumvis mortale, externum, completum, etc., reservationi subjectum est, nisi in ipso verificentur omnia et singula, quæ in lege reservante exprimuntur. XXIX. Peccata reddi possunt obnoxia reservationi, etiam ratione solius circumstantiæ notabiliter aggravantis; quæ propterea circumstantia in casu reservationis omnino ne-

cesse est in confessione manifestanda. XXX. Peccata dubia dubio facti reservatione non comprehenduntur. XXXI. Peccata dubia dubio juris habenda sunt pro vere reservatis. XXXII. Sola ætas impubertatis non excusat impuberes peccantes a reservatione. XXXIII. Sola ratio sexus feminei feminas non eximit a reservatione, nisi quando ab ipsa lege reservante expresse eximuntur. XXXIV. Metus, quantumvis gravis, non excusat a reservatione casuum, nisi quando simul excusat a peccato mortali. XXXV. Nulla omnino ignorantia juris reservantis excusat a reservatione casuum, nisi quando simul excusat a peccato mortali. XXXVI. Ignorantia facti etiam concomitans, dummodo non sit graviter culpabilis, excusat a reservatione in omnibus peccatis. XXXVII. Illicita est, gravissimis sup pœnis vetita, atque etiam invalida absolutio a reservatis, sive casibus, sive censuris attentata a confessario inferiori non habente facultatem in reservata. XXXVIII. Ne in pœnitentiam quidem, sive satisfactionem pro reservatis imponendam, aut a superiori confessario impositam, confessarius inferior potestatem ullam habet, neque eam consequenter imminuere potest aut commutare. XXXIX. Confessarius dubitans de sua jurisdictione in reservata, non potest licite absolutionem ab illis attentare; atque si durante dubio eam attentet, et aliunde revera jurisdictionem in reservata non habeat, absolutio evadet etiam invalida. XL. Nulla necessitas, nullum impedimentum (solo excepto articulo mortis, de quo postea) efficere potest, ut confessarius inferior a reservatis licite aut valide absolvere directe queat. XLI. In articulo mortis, deficiente confessario superiore, quilibet confessarius inferior, eoque etiam deficiente, quilibet sacerdos, etiam censura ligatus, saltem toleratus, licite et valide absolvere potest quemlibet pœnitentem a quibusvis reservatis, sola excepta reservata suspensione. XLII. Confessarius inferior, aut sacerdos simplex in articulo mortis absolvens a peccatis reservatis nihil a pœnitente exigere debet, nisi id, quod alias pro ipsis peccatis debitum esset; absolvens vero a censuris reservatis obligare debet pœnitentem, ut si supervivat, quam primum commode poterit, se præsentet coram confessario superiore, et satisfactat parti læsæ, si qua læsa fuit. XLIII. Extra mortis articulum a reservatis absolvere potest ipse prælatus reservans; vel ejus successor; vel qui ipsis in jurisdictione superior est; vel demum alius quilibet confessarius ad id delegatus. XLIV. Quamvis confessarii superiores ordinarii possint aïos, prout libuerit, confessarios delegare ad absolvendum a reservatis etiam ad universalitatem causarum; nullus tamen confessarius superior quavis ratione delegatus potest alium ad universalitatem causarum subdelegare, nisi id fuerit ipsi a superiore ordinario expresse concessum. XLV. Confessarii superiores delegati delegatione reali ad absolvendum a

reservatis ad universalitatem causarum possunt alios quoque confessarios subdelegare; eos tamen subdelegando duntaxat in particulari, et ad nudum ministerium absolvendi a reservatis. XLVI. Nullus confessarius superior delegatus ad absolvendum a reservatis etiam ad universalitatem causarum, sed delegatione duntaxat personali potest alium quovis modo subdelegare, ne quidem in particulari, et ad nudum ministerium; idemque dicendum de delegato sola delegatione in particulari, et ad nudum ministerium, qui item nullum alium potest quovis modo subdelegare. XLVII. Nullus confessarius quovis modo delegatus ad absolvendum a reservatis censuris episcopaliibus licite aut valide potest absolvere a casibus episcopaliibus; aut vicissim delegatus ad absolvendum a casibus, absolvere potest a censuris reservatis episcopaliibus; nec item delegatus ad absolvendum ab uno casu aut censura absolvere potest ab alio casu aut censura reservatis. XLVIII. Confessarius delegatus ad absolvendum a reservatis, sive casibus, sive censuris (saltem in tabula nostra reservatis) sub hac, aut simili verborum forma: *pro hac vice duntaxat*, absolvere potest penitentem, etiamsi post obtentam, nondum tamen exercitam delegationem, in eundem casum aut censuram relapsus fuerit; dummodo tamen in delegatione aut petitione facultatis certus reservatorum casuum, aut censurarum numerus non fuerit expressus. XLIX. Confessarius delegatus ad absolvendum a reservatis cum præscriptione conditionis ante absolutionem implendæ, non potest nec licite, nec valide absolvere nisi conditione ipsa, quantum fieri potest, prius impleta; delegatus vero cum præscriptione conditionis, quæ non præcipiatur ante absolutionem implenda, valide quidem absolvit, etiamsi nunquam præscriptam illam conditionem adimpleat; ita tamen absolvendo illicite absolvit. L. Nullus confessarius superior, sive ordinarius, sive delegatus absolvere licite aut valide potest a casibus reservatis nisi in sacramentali confessione; a censuris vero reservatis tam ordinarius quam delegatus potest et licite, et valide absolvere etiam extra sacramentalem confessionem, dummodo tamen non fuerit delegatus a delegante præscriptum, ut in confessione sacramentali tantum etiam a censuris absolvat, quod apud nos præscribi ut plurimum solet. LI. Confessarius superior, sive ordinarius, sive delegatus, penitentem obstrictum reservatis duntaxat censuris ab iis solis absolvere potest, eum remittendo ad alium etiam inferiorem confessarium, ut absolvat a peccatis, quæ reservata non sunt; et vicissim inferior confessarius eundem penitentem absolvere primum potest a peccatis, quæ reservata non sunt, et subinde eum, ut absolvat a censuris reservatis (dummodo illæ non sint excommunicationes) remittere ad confessarium superiorem. LII. Confessarius superior non potest penitentem reum simul peccatorum mortalium re-

servatorum, et non reservatorum absolvere a solis reservatis, ipsum remittendo ad inferiorem confessarium, ut absolvat a non reservatis; nec vicissim potest inferior confessarius eum absolvere a non reservatis, ipsum remittendo ad superiorem, ut absolvat a reservatis. LIII. Peccator censuris reservatis ligatus si earum confessionem integram faciat apud confessarium quemlibet superiorem, ab eoque a censuris illis absolvat, revera absolutus manet, tametsi confessio illa fuerit culpa ipsius peccatoris, puta propter defectum contritionis aut propositi, etc., invalida; idemque dicendum de censuris reservatis, quarum ille inculpate oblitus fuerit; saltem loquendo de censuris tabulæ nostræ. LIV. Si peccator reservatorum peccatorum, sive casuum reus confessionem faciat quovis ex capite invalidam coram confessario quolibet superiore, dummodo reservata illa peccata integre confiteatur, et satisfactionem injunctam recipiat, non absolvetur quidem a reservatis illis, sed eorum adhuc reatu tenebitur propter confessionis invaliditatem, sed sublata tamen remanebit eorum reservatio, ita ut possit ab ipsis subinde etiam per confessarium inferiorem absolvi. Contrarium tamen probabilius dico esse sentiendum de peccatore reservatorum casuum reo, qui confessionem etiam validam faciat coram confessario superiore, sed reservatorum casuum etiam inculpate obliviscatur. LV. Tempore jubilæi confessarius quilibet, etiam inferior, modo universim ad confessiones audiendas approbatus sit ab episcopo sive ordinario loci illius, in quo confessio audienda est, potest quoscunque penitentes sinceram habentes lucrandi jubilæi intentionem absolvere a quibusvis censuris, sive casibus, ab iis saltem, qui episcopis ipsis, aut locorum ordinariis reservati sunt. »

(36. In explicatione autem Regulæ xi. « Nulla necessitas, nullum impedimentum (solo excepto articulo mortis, de quo postea) efficere potest, ut confessarius inferior a reservatis licite aut valide absolvere directe queat » ubi monuit Regulam hanc totidem fere verbis haberi in decreto 9 Januarii anno 1601, Clementis VIII auctoritate edito, quod integrum dedimus verb. CONFESSARIUS, in *Append.* ad art. 4, n. 6, eamque de absolutione directa acceptam communi consensu a theologis approbari, subdit, ex theologis aliquos dissentire si de indirecta absolutione intelligatur. « Directam porro absolutionem, inquit, vocant illam qua confessarius immediate virtute suæ, quam habet jurisdictionis, peccata aut censuras solvit et dimittit. Indirectam absolutionem vocant illam, qua peccatum dimittitur, et censura relaxatur a confessario non immediate ratione jurisdictionis, quam in ea reservata habeat (cum supponatur esse confessarius inferior, hoc est, non habens jurisdictionem in illa reservata), sed mediate, quatenus absolvendo directe ratione suæ jurisdictionis a non reservatis; eaque ab-

solutione gratiam sanctificantem infundendo, per quamdam veluti consequentiam absolvat etiam a reservatis; quia gratia sanctificans in animam penitentis infusa omnia peccata expellit, cum gratia sanctificans simul cum peccatis in eadem anima esse nequaquam possit, juxta theologos post S. Thomam, p. iii, qu. 86, art. 3. »

(37. Hac præmissa directæ atque indirectæ absolutionis notione, theologos indicat, qui confessarium inferiorem in casu necessitatis gravis aut impedimenti, etiam extra articulum mortis, posse penitentem absolvere a reservatis, quibusdam conditionibus positus, affirmant; aut contra in nullo penitus casu cujusvis necessitatis vel impedimenti (solo duntaxat excepto articulo mortis) posse confessarium quemlibet inferiorem licite aut valide absolvere a reservatis nec directe nec indirecte contendunt; et momenta, quibus utriusque opinionis patroni nituntur, explicat.

(38. Postremo roganti, quamnam ex istis opinionibus sequendam in praxi consulat, in hæc verba respondet: « Salvo meliori iudicio, cuilibet subscribam, in primo ex memoratis casibus, ejus scilicet, qui bona fide confitetur reservatum, quod reservatum esse ignorat (vel, quod idem fere est, reservati obliviscitur) apud confessarium inferiorem, ab eoque non advertente absolvitur; in primo, inquam, hoc casu, me libentius assentiri primæ theologorum opinioni, et judicare, eum absolutione indirecta absolutum remanere etiam a reservato, cum onere tamen se presentandi coram confessario superiore, ut ab eo directe absolvat, si forte aliquando in cognitionem veniat reservationis. Ita sentire me cogit præter alia auctoritas gravissima S. Caroli Borromæi in doctrina concilii Tridentini interpretanda peritissimi, qui hanc opinionem approbat pro eo casu, et in sua diocesi Mediolanensi tenendam proponit in instructionibus pro confessariis. Vide dicenda ad Regulam iv. In ii vero ex propositis casibus, sacerdotis videlicet urgenti gravi casu celebraturi, aut alterius Eucharistiam necessario sumpturi, nec habentis nisi confessarium inferiorem, cui reservata confiteatur, consulerem esse distinguendum. Aut enim reservata, quibus ille penitens teneretur, essent tantummodo peccata, sive proprie casus reservati, aut essent duntaxat censura reservata. Si essent tantummodo peccata reservata, libentius assentirer secundæ ex descriptis theologorum opinionibus, affirmando eum non posse, ne quidem indirecte absolvi a peccatis reservatis per confessarium illum inferiorem, nec consequenter teneri eidem confessario confiteri reservata, aut non reservata; sed ei consulerem, ut excitata in se, quantum fieri posset, contritione perfecta, missam celebraret aut Eucharistiam sumeret, et subinde quamprimum confiteretur omnia tam reservata quam non reservata confessario superiori, ut ab omnibus directe absolveretur. Mallem enim ipsum sine præmissa confessione et

absolutione Eucharistiam percipere, aut missam celebrare, quam absolutionem percipere a confessario inferiori adeo dubiam in eo casu jurisdictionem habente, coherentem ad Regulam xxxix. Si vero reservata, quibus sacerdos ille, aut penitens teneretur, essent tantum censura reservata, crederem probabilius et tutius, ipsum teneri ad confitendum integre peccata sua confessario illi inferiori, et posse ab eo absolvi ab ipsis peccatis cum onere se presentandi quamprimum confessario superiori, ut per eum etiam a censuris reservatis absolvat. Interim tamen ipsi permitterem, ut missam, urgente gravi necessitate, celebraret vel Eucharistiam perciperet. Urgente enim gravi necessitate magni scandali vitandi, imminenti infamiae, etc., ut in hoc casu sacerdotis vel penitentis illius censurae ecclesiasticæ non obligant, ut ad Regulam xiv dictum fuit; ergo nec impediunt sacramentorum susceptionem aut celebrationem, sed manent veluti suspensæ, nec quidquam operantur, donec gravis illa necessitas, aut metus scandali, aut infamiae durant; ergo, ea necessitate durante, potest adhuc sacerdos ille, aut penitens sacramentum Penitentiae suscipere a confessario inferiori, sicque a peccatis, quæ non sunt reservata, absolvi, et interim sine ullo piaculo missam celebrare, vel Eucharistiam suscipere. Lego Concinam, tom. X, lib. iii, dissert. 2, cap. 1, qu. 9, testantem et approbantem *communio* esse *sententiam*, quod, ad declinandum grave detrimentum, possit excommunicatus sacramenta suscipere. Coherenter ad hæc dicta ego omnino certum existimo cum gravioribus theologis, confessarium inferiorem, ne ex metu quidem quantumvis gravissimo mortis sibi comminatæ, licite aut valide posse a reservatis absolvere nec directe neque indirecte, sed comminatam sibi mortem potius constanter subire debere, quam absolutionem a reservatis attentare; contra atque Cabrinus resolut. 122 affirmavit. Namque reservatio subtrahit, aut certe ligat in confessario inferiori jurisdictionem, ne ad reservata se extendere queat (ex definitione reservationis), atque adeo confessarius inferior in ordine ad reservata non habet jurisdictionem, qua absolvere queat; atqui sine jurisdictione illicita est, et plane invalida absolutio, ut multoties cum omnibus catholicis dictum fuit: eaque evadit invalida non ex sola lege ecclesiastica, sed ex lege et institutione divina, qua Christus sacramenti Penitentiae auctor instituit, ut sine jurisdictione sacramentum illud non possit valide administrari; ergo quantumvis metus gravis confessario inferiori incutiatur, nunquam poterit quovis modo licite aut valide absolutionem a reservatis attentare, sed obedire potius debet Christo præcipienti, ne sine jurisdictione absolutionem attentet, quam hominibus mortem comminantibus. »